

Slikovnica

Bašić, Lea

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:866107>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-04**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

LEA BAŠIĆ

SLIKOVNICA

Završni rad

Pula, svibanj, 2022.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

LEA BAŠIĆ

SLIKOVNICA

Završni rad

JMBAG: 0303089132, izvanredni student

Studijski smjer: Preddiplomski sveučilišni studij Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Predmet: Likovno stvaralaštvo - grafika

Znanstveno područje: Umjetničko područje

Znanstveno polje: Likovna umjetnost

Znanstvena grana: Likovna pedagogija

Mentorica: doc. art. dr. phil. Aleksandra Rotar

Pula, svibanj, 2022.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Lea Bašić, kandidatice za prvostupnicu Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

U Puli, _____ . godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Lea Bašić, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Slikovnica koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. OPĆENITO O SLIKOVNICI.....	4
2.1. Povijesni nastanak slikovnica.....	4
2.2. Vrste i funkcije slikovnica.....	8
2.2.1. Informacijsko – odgojna funkcija slikovnice	9
2.2.2. Spoznajna funkcija slikovnice	9
2.2.3. Iskustvena funkcija slikovnice.....	10
2.2.4. Estetska funkcija slikovnice	10
2.2.5. Zabavna funkcija slikovnice	11
2.2.6. Govorno-jezična funkcija slikovnice.....	12
2.3. Pojam „dobra slikovnica“	12
2.4. Primjerenost slikovnice dobi djeteta	14
3. SLIKOVNICA KAO POTICAJ BOGAĆENJA GOVORNOG IZRAZA	15
3.1. Prostorno i materijalno okruženje	15
3.2. Uloga slikovnice u početnom čitanju i pisanju	16
3.3. Poticanje aktivnosti kroz slikovnicu	18
3.4. Uloga odgojitelja	19
4. IZRADA SLIKOVNICE U ODGOJNOJ SKUPINI	21
5. ZAKLJUČAK.....	34
POPIS LITERATURE.....	35
POPIS ILUSTRACIJA	37
SAŽETAK	38

1. UVOD

Za slikovnicu se još može reći kako je i temelj čitanja, pisanja, likovnog stvaralaštva i kreativnosti svakog djeteta u kasnijoj dobi, a ta činjenica se provlači kroz istraživanja još od samih početaka nastanka slikovnice. Svrha i osnovni cilj ovog rada je prikazati opći pojam slikovnice zajedno s osnovnim pojmovima koji se vezuju uz istu, kao i njezin značaj u razvoju djeteta od najranije dobi i njegovim kasnijim postignućima.

Najopćenitije tumačenje pojma slikovnica odnosi se na općeprihvaćenu činjenicu da se radi o knjizi za djecu, a koja je uglavnom sastavljena uglavnom od slika, ili pak isključivo od slika. Prilikom definiranja pojma slikovnice nužno je u obzir uzeti i različitost oblika i materijala od kojih se ista izrađuje, ali i sve funkcije koje podrazumijeva, stoga je slikovnicu primjerenije nazivati prvim strukturiranim čitateljskim materijalom koji je prvobitno namijenjen za korištenje djeci različitih dobnih uzrasta (Martinović, Stričević, 2011).

Rad se sastoji od tri osnovna dijela. Prvi dio prikazuje opći pojam slikovnice, zajedno s povijesnim nastankom slikovnica i karakteristikama koje su slikovnice krasile kroz povijest. Također, prikazana je i osnovna podjela slikovnica zajedno s njezinim funkcijama, koje su detaljnije i objašnjene. Nadalje, definiran je i pojam dobre slikovnice odnosno definirane su odrednice koje slikovnicu čine kvalitetnom i primjerenom za djecu različitih uzrasta. Na kraju prvog dijela rada istaknuta je primjerenost slikovnice dobi djeteta kao poticaju za zanimanje, razvoj kreativnosti i mogućnost da dijete u svojim kasnijim razvojnim fazama zavoli čitanje i likovnu umjetnost ali i nauči iskazivati vlastite emocije, prepoznavati tuđe i izražavati se kroz viđeno i naučeno. Drugi dio rada prikazuje slikovnicu kao alat za poticanje govornog razvoja djeteta kroz prostor koji ga okružuje odnosno odgojno obrazovnu ustanovu i sadržaje koje ista nudi djetetu prilikom razvoja njegovih sposobnosti. Također, ističe

se uloga slikovnice u počecima dječjeg čitanja i pisanja i načini na koji primjena istih u radu s djecom može utjecati na poboljšanje i unaprjeđenje dječjeg shvaćanja, stvaranja i kreativnosti. Osim poticanja ranog čitanja i pisanja, slikovnica može služiti i kao poticaj za različite aktivnosti koje, također, utječu na djetetov razvoj i percepciju. U konačnici, potrebno je istaknuti i ulogu odgojitelja kao stručne osobe koja provodi značajan dio vremena s djetetom i usmjerava njegovu pažnju, usvojene vještine i potiče ga na daljnji napredak. Posljednji dio rada prikazuje konkretnu slikovnicu koja je izrađena u Dječjem vrtiću Zlatna ribica Kostrena, u predškolskoj grupi Bubamare zajedno s procesom koji je prethodio izradi iste, ali i dojmovima koje sam stekla tijekom same izrade iste.

Vrlo je važno za istaknuti kako za mene kao autoricu ovog rada nema ljepšeg posla od rada s djecom. Shvatila sam to još u ranijoj mladosti, okružena djecom obiteljskih prijatelja i rodbine s kojom sam provodila značajan dio svog slobodnog vremena, a koje im i danas poklanjam kao dadilja. Iako sam svoje obrazovanje započela kao gimnazijalka, a potom i kao ekonomistica, prilikom odabira smjera kojim želim poći u životu i fakultetski se obrazovati, donijela sam odluku o upisu na Sveučilište Jurja Dobrile, Fakultet za odgojne u obrazovne znanosti, preddiplomski sveučilišni studij ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Upravo kroz rad s djecom uočila sam i shvatila važnost slikovnice u djetinjstvu, ranom odgoju i razvoju djece. Naime, prema onome što sam i sama uočila, za dijete slikovnica ima toliko funkcija koje se kroz stručnu literaturu rijetko i spominju. Osim što dijete koristi slikovnicu kao igračku, ona svoju ulogu ima i u oduševljavanju djeteta bojama i oblicima koji privlače pažnju i u trenucima kada je dijete manje sretno, primjerice ako padne i manje se ozljedi, ako je nervozno ili pospano. Jako je zanimljivo vidjeti koju pažnju dobiva šarenilo i mašta u trenutku kada dijete treba smiriti, utješiti ili skrenuti mu pažnju s lošeg događaja. Smatram da u tome leži prava moć slikovnice, u čarobnom svijetu koji se svaki put iznova može drukčije prepričati i interpretirati uvijek ima mjesta za još jedno malo biće koje u njemu pronalazi sebe, svoj svijet i baš ono što mu je u tom trenutku potrebno.

Upravo iz razloga što i mene kao odraslu osobu moć koju slikovnice imaju u radu s djecom, fascinira, očarava i svaki put iznova oduševi moja je motivacija u odabiru upravo teme Slikovnice za završetak svog fakultetskog obrazovanja i nastavka stručnijeg rada s djecom prilikom procesa njihova ranog odgoja i obrazovanja.

Sam rad izrađen je korištenjem znanstvene metode analize pomoću koje je pronađena i analizirana dostupna literatura te znanstvenim metodama sinteze i kompilacije.

2. OPĆENITO O SLIKOVNICI

Koristeći jednostavan rječnik slikovnica se može definirati kao knjiga slika odnosno pojam kojim se imenuje knjiga koja se sastoji od slika. Estetsko oblikovanje osmišljeno je na način da privuče ciljanu skupinu kupaca, a to su uglavnom roditelji djece za koju se slikovnice najčešće i izrađuju, no i odrasle osobe mogu biti ljubitelji slikovnica. Stoga, jednostavno je za zaključiti kako slikovnica ne poznaje dobnu granicu za edukaciju, zabavu i informiranje (Delzotto, 2015). Zapravo, slikovnica predstavlja nužan predmet u ranom odgoju i obrazovanju djece, bilo da se koristi u ustanovama za predškolski odgoj i obrazovanje, od strane roditelja ili drugih članova obitelji s kojima dijete provodi svoje vrijeme, upravo iz razloga što ista ima značajnu ulogu u poticanju dječje mašte, kreativnosti, stvaralaštva, izražavanja emocija te služe kao podloga za daljnji razvoj dječjeg crtanja, pisanja te ranog čitanja.

2.1. Povijesni nastanak slikovnica

Slikovnice se u književnosti pojavljuju već prvom pojavom strojeva za tiskanje, a njihove prethodnice su se pojavile u obliku katekeza, biblijskih knjiga, slovarica ili početnica koje su se ciljano izrađivale za korištenje djeci, a pritom su bile prepune ilustracija i djeci razumljivog materijala. Među prvim knjigama za koju se smatra da ilustracije imaju gotovo jednaku važnosti kao i tekst kojeg sadrži je Biblia Pauperum odnosno takozvana Biblija siromašnih. Pomoću ilustracija koje je sadržavala vjerske je poruke prenosila osobama nižeg stupnja obrazovanja, još od 15. stoljeća u kojem je i nastala. Prva slikovnica, međutim tiskana je 1658. godine pod naslovom Orbis sensualium pictus autora Jana Amosa Komenskog s ciljem edukacije tadašnje djece i odraslih. Autor je smatrao kako je potrebno razlikovati djecu od odraslih osoba i njihovom razvoju je potrebno pristupiti na drugačiji, jedinstven način. Taj jedinstveni način uključivao je edukaciju slikom, pa tek kasnije tekstom koji istu prati i

interpretira. Uz Komenskog začetnikom izrade dječjih slikovnica smatra se i autor Friedrich Justin Bertuch koji je svoju Slikovnicu koja je sadržavala 6000 bakroreza i 12 tonova tiskao 1792 godine (Majhut, Batinić, 2017).

U ranijim povijesnim razdobljima elementi slikovnica mogu se pronaći još za vrijeme antičkih civilizacija, pa i ranije. Primjerice, početku se slikalo po zidovima nastambi i špilja, po kamenjima i stijinama, a takvi su se crteži i prvotni natpisi nazivali petroglifima. Uz pomoć istih prvotni su umjetnici su pokušavali zabilježiti vlastite brige, otkrića, ocrtavali su vlastite posjede i lovišta te su educirali djecu i zabavljali ih crtežima. Stoga, najstariji zapisi, crteži i karte uklesani su u kamenu koji je i vrlo nezgodan kao nosač informacija, stoga se kasnije koriste materijali koje je čovjek lakše pronalazio ili izrađivao. Stari Egipćani i Grci vrlo često su se koristili metalnim pločama za pisanje, dok su Grci koristili i male olovne ploče za crtanje i pisanje, a vjerovalo se kako one ujedno i tjeraju zle duhove. Rimljani su pak za crtanje i pisanje koristili posebne voštane table, a koje su u uporabi bile gotovo 1500 godina. Table su bile izrađene od različitog drveća ili od bjelokosti kada je bila dostupna. Na pripremljenoj ploči napravila bi se udubina debljine oko 1 cm, udaljeno od ruba ploče isto toliko, a potom bi se ispunjavalo voskom. Slova, znakovi i crteži urezivali su se u vosak metalnim štapićem koji je s jedne strane bio tanak i oštar, a sa suprotne strane imao je proširenje u obliku lopatice koje je služilo za brisanje napisanog. Takve su se table uz pomoć voska kao ljepila i kožnih remena mogle spajati i činile su knjigu – preteču modernih knjiga. U starom svijetu i srednjem vijeku voštane table koristile su se kao bilježnice, za bilješke o domaćinstvu i za učenje djece crtanju i pisanju (Vonta, Balič, 2011).

Primjer 1. Olovna ploča korištena u starom Egiptu

Izvor: Prowines, dostupno na; <https://prowines.ru/hr/utii/chto-v-proshlom-ne-ispolzovali-dlya-pisma-chem-i-na-ch-m-pisali-na-rusi-kogda.html> 2022.

Primjer 2. Voštana ploča korištena u starom Rimu

Izvor: Quatr.us, Dostupno na: <https://quatr.us/romans/make-wax-tablet-ancient-greece-project.htm> 2022.

Nadalje, prvotne slikovnice sadržavale su ilustracije koje su bile izrađene pomoću drvoreza i ručno su se oslikavale, popratni tekst se tek kasnije nadopisivao. Uz drvoreze koji su bili češći, pojavljivala se i metoda otiskivanja pomoću bakroreza, a u kasnijim razdobljima izrade popularna postaje metoda plošnog tiska, odnosno litografska metoda. Litografija je omogućila da se slikovnice izrađuju u što većim brojevima te uz što manje troškova tiskanja, što s prijašnjim metodama, kao što je bakrorez, nije bilo moguće izvesti. Bakrorezi su se uglavnom oslikavali ručno, a razvojem strojeva razvio se i tisak u boji što je dodatno smanjilo cijenu slikovnice, povećalo nakladu i pojednostavnilo samu izradu (Vonta, Balič, 2011).

Teme koje su bile osnova prvih slikovnica bile su vezane uz religiju, prvenstveno kršćanstvo, a osnovni cilj im je bio da kršćanstvo kao vjeru približi djeci različitih uzrasta na njima razumljiv i prihvatljiv način. Osim toga, tematika slikovnica bila je vezana uz rano opismenjavanje pa su se često mogle pronaći slikovnice s abecedom i motivima iz dječjeg svijeta. Slikovnice koje su prikazivale abecedu bile su prepune ilustracija i različitih boja kako bi što jednostavnije privukle pažnju djeteta, a osnovni im je cilj bio upoznavanje djeteta predškolskog uzrasta s abecedom. Kod slikovnica s tematikom iz dječjeg života prikazivali su se motivi djece u prirodi, u provođenju vremena s obitelji ili različite igre, a dijete je uglavnom bilo u glavnoj ulozi (Zalar, Boštjančić, Schlosser, 2008).

Slikovnica u obliku kakvog se danas poznaje nastala je tek u 19. stoljeću, a uglavnom je namijenjena djeci do osme godine života. Nastanak takvog oblika slikovnice potaknut je istraživanjima koja su pokazala kako se dijete treba razvijati uz knjige koje će biti zabavne i svako čitanje pretvarati u igru, a u koje se nužno moraju uključiti i slike koje će djeci omogućiti da do tada stečeno znanje prošire pomoću promatranja (Vonta, Balič, 2011).

Bez obzira na ranu pojavu slikovnica, odnosno početke koji datiraju iz 16. stoljeća, pravim se razdobljem za slikovnice smatra tek 20. stoljeće jer tek tada slikovnice dobivaju pažnju koju zaslužuju. Sve se više ističe važnost kvalitete slikovnica, i na umjetničkoj i na tekstualnoj razini, te teorijsko obzorje na kojemu se pojavljuju

slikovnice. Početkom 20. stoljeća stvorene su i zbirke slikovnica koje dobro poznate likove prate kroz različite životne i okolišne situacije, jedna od najpoznatijih je zbirka slikovnica Dr. Seuss-a, američkog književnika za djecu. Osim toga, tematika dječjih slikovnica kroz 20. stoljeće se uvelike mijenja. Naime, suvremene slikovnice sve više prikazuju realne događaje i situacije iz dječjeg svijeta, dječje želje i strahove, situacije i raspoloženja te kulturalnu raznolikost i različite društvene statuse i njihova obilježja (Bratić, 2020).

2.2. Vrste i funkcije slikovnica

Podjela slikovnica vrši se na osnovu značajnog broja kriterija, a neke od njih predstavljaju: oblik slikovnice, struktura izlaganja, korištena likovna tehnika te sudjelovanja recipijentata. Sve vrste slikovnica kreiraju i se i distribuiraju prema idejama o zadovoljenju dječjih potreba za maštom, nestvarnim svijetom i čarolijom te za igrom i novim spoznajama svijeta koji ih okružuje.

U podjeli slikovnica po obliku razlikuju se *leporello* slikovnice, *pop-up* slikovnice, nepoderive slikovnice od različitih materijala, slikovnice igračke te multimedijske slikovnice koje u svom sastavu imaju i sliku, i zvuk i tekst. U suvremenom svijetu vrlo se često mogu pronaći i elektroničke slikovnice, čija i izrada i primjena uključuju suvremen informacijske tehnologije (Majhut, Batinić, 2017).

U podjeli po strukturi izlaganja slikovnica razlikuju se narativne i tematske slikovnice. Kod podjele prema sadržaju slikovnice mogu biti toliko raznolike da je gotovo nemoguće navesti sve pojavne oblike. Ipak, najčešća tematika sadrži životinjske motive, prikaze svakodnevnog života, abecedu, različite igre te mogu prikazivati imaginarne situacije i nerealan svijet. Kada je riječ o likovnom oblikovanju slikovnica i vrstama tehnika slikovnice se dijele na fotografske slikovnice, lutkarske slikovnice, slikovnice koje sadrže stvarne dječje crteže ili pak crteže različitih umjetnika, zatim su prisutne i strip-slikovnice i interaktivne vrste slikovnica. Kod podjele slikovnica

prema sudjelovanju recipijenta razlikuju se slikovnice koje djeca mogu koristiti samostalno te slikovnice za koje im je potrebno i sudjelovanje roditelja (Martinović, Stričević, 2011).

2.2.1. Informacijsko – odgojna funkcija slikovnice

Informacijsko – odgojna funkcija koju ima svaka slikovnica osigurava da djeca čitajući i gledajući istu pronađu odgovore na pitanja koja ih intrigiraju, a okolina im iste ne pruža. Različitost u sadržaju slikovnice djetetu omogućuje bolje upoznavanje i shvaćanje vlastitih osjećaja, ponašanja i osobnosti te da nače iskazivati vlastito mišljenje i zaključke, ali i da na pravilan način i s poštovanjem uvažavaju mišljenja i stavove ljudi koji ih okružuju. Slikovnica može biti alat koji će djeci osigurati da konstantno unaprjeđuju vlastito znanje, da upoznaju sebe i svoju osobnost, ali i odnose i veze između drugih osoba i stvari te pojava ili bića. Slikovnice kod djece potiču i samostalno analiziranje, sintetiziranje te spoznaju i usporedbu informacija s kojima dijete već raspolaže i novih informacija koje prikupljaju iz svijeta koji ih okružuje (Bratić, 2020). Samim time, jednostavno je za zaključiti da je slikovnica nepresušan izvor informacija za dječju znatiželju na svim područjima, a njezina prilagođenost dobi i stupnju razvoja djeteta omogućuje lakše usvajanje znanja i informacija koje zadovoljavaju postavljene upite.

2.2.2. Spoznajna funkcija slikovnice

Spoznajna funkcija svake slikovnice osigurava djetetu da u svakom trenutku može provjeriti znanje koje je steklo, te da provjeri i potvrdi točnosti i ispravnost informacija ili događaja koje su vidjeli i spoznali te naučili ili pak iskusili. Svrha tog procesa je uočavanje mogućnosti sigurne nadogradnje i daljnjeg razvoja. Spoznajna funkcija slikovnice također omogućuje djetetu provjeru stečenih stavova i saznanje o tome

da li su isti adekvatni, a sve u svrhu toga da ih dijete može sa samopouzdanjem iznositi u svoje okruženje, po potrebi ih braniti ili se za iste zalagati kod neistomišljenika (Majhut, Batinić, 2017). Isto tako, osim provjere stečenog znanja i argumenata za njihovu prezentaciju u društvu, djeca putem slikovnica mogu uvidjeti potpuno nove spoznaje i zainteresirati se za područja koja nova slikovnica koju čitaju prikazuje te potaknuti zanimanje i istraživački duh za nešto potpuno novo i drugačije od dotadašnjih interesa.

2.2.3. Iskustvena funkcija slikovnice

Iskustvena funkcija slikovnice osigurava djeci da uz korištenje slikovnice stvore određena iskustva za čije stvaranje gotovo ne postoji mogućnost stjecanja u realnom životu i okruženju. Primjerice, dijete iz slikovnice može saznati i spoznati način života njihovih djedova i baka, mogu upoznati kulturu i običaje najudaljenijih zemalja svijeta, upoznati osobitosti najrjeđih životinja i biljaka ili pak onih koje su izumrle. Zadaća je slikovnice da sve spomenute teme prikaže i obrazloži djetetu na njima primjeren način, koji je u isto vrijeme i pristupačan djetetu i zabavan te vrlo poučan. Nužno je da se u takvom prikazu koristi mašta te značajan broj boja i oblika koji će privući pažnju djeteta. Iskustvena funkcija slikovnice osigurava djetetu bolje upoznavanje prvenstveno nepoznate okoline, ali i stvaranje dodatnih spoznaja o poznatome te na takav način da se razvija socijalizacija, prihvaćanje i zanimanje za različitost u pogledu kulture, običaja, religije i posebnih potreba drugih bića koja ga okružuju (Bratić, 2020).

2.2.4. Estetska funkcija slikovnice

Estetska funkcija slikovnice razvija osjećaj djeteta za lijepo, a u istom trenutku razvija ukus djeteta jer će u kasnijim fazama razvoja dijete odabrati slikovnicu sudeći po

nekom od elemenata koji mu je lijep ili zanimljiv. Uz pomoć estetike, slikovnica privlači dijete na čitanje i izaziva osjećaj želje ili odbojnosti. Osnovna važnost estetske funkcije dječje slikovnice posebno je istaknuta kroz pokret za umjetničku odgoj koji se javlja u 19. stoljeću, a u kojem se slikovnica promatra kao rješenje koje će u djetetu potaknuti kreativnost, razvijati njegovu maštu te koje će dijete od najranije dobi potaknuti da razvije zanimanje za umjetnost (Majhut, Batinić, 2017). Osjećaj za lijepo, koje slikovnica također može stvoriti i potaknuti dijete na razmišljanje o tome je vrlo važan temelj za daljnje usmjeravanje djeteta kako u svakodnevnom životu tako i u budućem obrazovanju i odabiru životnog puta. Definiranje ukusa definira i karakter djeteta i njegov budući životni smjer.

2.2.5. Zabavna funkcija slikovnice

Zabavna funkcija slikovnice ujedno predstavlja i njezinu najvažniju funkciju, a koja je ujedno i temelj za ostvarivanje svih ostalih funkcija koje slikovnica može imati. Zabava djeteta uvijek mora biti na prvom mjestu. Djeca se uglavnom zabavljaju kroz igru, a smatra se kako osnova razvoja počiva na činjenici da čovjek kroz igru najbolje upoznaje vlastitu okolinu i društvo. Period koji djeca provode sa slikovnicama mora biti vrlo zabavan i smatrati se vrstom igre, a slikovnica mora biti objekt između knjige i igračke. Prema tome, prisila djeteta na provođenje vremena i igru sa slikovnicom može rezultirati stvaranjem negativnih osjećaja prema istoj, odnosno nužno je da se za svako dijete stvara pozitivno iskustvo koje mu omogućuje spoznaju slikovnice kao predmeta za igru koji je zabavan i zanimljiv, a u isto vrijeme edukativan (Martinović, 2018).

2.2.6. Govorno-jezična funkcija slikovnice

Slikovnica predstavlja kombinaciju likovnih i književnih izražaja, a samim time stvara mogućnost da djeca koja je koriste čitaju na više od jednog načina, odnosno omogućuje djeci da ono što vide na ilustracijama prenose u govorni izričaj. Ilustrativni dio slikovnice predstavlja poticaj djeci koji ih motivira u nastojanjima da opišu ono što su vidjeli, da razgovaraju o sadržaju slikovnice i prenose ga drugima, dok tekstualni dio slikovnice utječe na zainteresiranost djeteta u pretvaranje pisane riječi u govor i obrnuto. Prema tome, jednostavno je za zaključiti kako je to način za ostvarivanje govorno-jezične funkcije svake slikovnice te poticanje razvoja govora kod djeteta, usvajanja novih riječi te proširivanje postojećeg vokabulara, upoznavanje djeteta s karakteristikama tekstova i načinima na koji se tekstovi ostvaruju. Osim toga, ova funkcija slikovnice potiče usvajanje oblikovanja odnosno morfologije riječi kod djeteta uz poštivanje jezičnih i gramatičkih pravila. Ova se funkcija slikovnice ostvaruje paralelno sa svim ostalim funkcijama iste, a u značajnom broju slučajeva ona je i posljedica svake druge funkcije (Bratić, 2020).

2.3. Pojam „dobra slikovnica“

Stvaratelji slikovnica suočavaju se sa značajnim zahtjevima prilikom izrade slikovnice, a sve u svrhu što uspješnijeg ispunjavanja svrhe i ostvarenja ciljeva svake izrađene slikovnice. Neki od čimbenika koji igraju ključnu ulogu u stvaranju dobre slikovnice su dob čitatelja odnosno djece kojima je namijenjena, značajke koje bi trebala imati kao knjiga za djecu i, vrlo često, prva djetetova knjiga, funkcije koje ista može razvijati te svrha i ciljevi koji se pred istu stavljaju. Istaknuti čimbenici pretpostavljaju da se prilikom ocjene kvalitete pojedine slikovnice u obzir uzmu svi oni kriteriji koji se odnose kako na dječju knjiženost tako i na likovnu umjetnost te

jezik i književnost za odrasle. Osim toga, potrebno je procjenjivati i likovno-tehničku opremljenost te usklađenosti knjige (njezinu veličinu i oblik, primjerenost i vrstu uveza u odnosu na sadržaj i dob djeteta kojemu je namijenjena), ali i mogućnosti korištenja od strane djece onog uzrasta kojemu je namijenjena, te način obrade teme ako je riječ o problemskoj slikovnici. Prema tome, nužno je da analizu slikovnice rade stručnjaci različitih područja, a obvezno je da analiza uključuje književnike, likovne umjetnike, pedagoge te profesore jezika i književnosti. Vrlo je diskutabilno i pitanje koje se često nameće u procjeni kvalitete slikovnice, a to je pitanje karakteristika slikovnice koja prilikom procjene zaslužuje ostvariti maksimalne ocjene (Martinović, Stričević, 2011).

Kada se analiziraju suvremene slikovnice i epiteti kojima bi se ista trebala opisati uglavnom se spominju pojmovi „kvalitetna slikovnica“ i „dobra slikovnica“. Prvi korak u postizanju navedenih epiteta isticanje je stručnjaka koji su izradili samu slikovnicu, odnosno pisca i ilustratora slikovnice. Mnogi se autori slažu u tome kako navođenje imena autora i ilustratora osigurava potvrdu da netko stručan garantira za kvalitetu slikovnice, primjerenost ilustracija i teksta, da slikovnica zadovoljava sve funkcije koje bi trebala imati te da postoji odgovorna osoba ukoliko dođe do utvrđivanja grešaka te da slikovnica ciljanoj publici šalje odgovarajuće i primjerene poruke (Bratić, 2020). Kako bi bilo moguće jamčiti uspjeh u stvaranju dobre i kvalitetne slikovnice potrebno je osigurati nesmetanu i vrlo kvalitetnu suradnju između ključnih ljudi procesa, a to su autor teksta i autor ilustracija, a nakon toga nužno je uključivanje i ranije spomenutih stručnjaka pedagoga, lingvista, likovnih i tehničkih urednika, roditelja i odgojitelja, knjižničara, ali i drugih stručnih i obrazovanih osoba i znalaca čija je zadaća da osiguraju pozitivna iskustva djece u korištenju i igri sa slikovnicama.

2.4. Primjerenost slikovnice dobi djeteta

Svaka slikovnica treba biti u skladu s dobi, stupnjem razvoja i područjem od interesa djeteta koje ju koristi, što pretpostavlja da pisac slikovnice i njezin ilustrator prije početka izrade slikovnice trebaju dobro poznavati teoriju dječjeg razvoja, kako bi mogli tomu prilagoditi i samu slikovnicu (Majhut, Batinić, 2017).

Kada je riječ o dobi djeteta, smatra se kako je za djecu starosti od 6 mjeseci do 2 godine života najprikladnija ona slikovnica koja u sebi ne sadrži tekst, već samo pojmove, slikovnice koje uz ilustraciju sadrže samo kratak opis iste, a najpoželjnijima se smatraju one slikovnice kojima se kratak tekst uz ilustraciju dodatno i rimuje, posebice ako je takav tekst njima bliske tematike. Za djecu u dobi od 3 do 4 godine života primjerenima se smatraju one slikovnice čiji je tekst složeniji te obrađuje različite teme, ali s jednostavnijim zapletom. Takva je vrsta slikovnica primjerena i za stariju djecu, primjerice onu od 5 do 6 godina starosti, s preporučenim područjem obrade kao što su različite kulture, njihovi običaji, pojave u prirodi, dalekim i bližim krajevima te teme koje obuhvaćaju životinje poput basni. Vrlo je važno za istaknuti kako odabir odgovarajuće slikovnice ovisi i o razvoju djeteta i njegovoj okolini, pa se ponekad i djeci mlađih uzrasta mogu preporučiti slikovnice sa složenijim zapletima. Nažalost, u velikom broju slučajeva na slikovnici nije istaknuta dob djeteta kojoj je namijenjena, a čime se nastoji poručiti kako je svaka slikovnica namijenjena baš svakom djetetu, što osim zbunjenosti roditelja može rezultirati i negativnom reakcijom djeteta na samu slikovnicu. Osim toga, roditelji izabiru slikovnice koje oni preferiraju a ne djeca, a ukus djeteta i odraslog čovjeka u većini slučajeva nije isti. Prema tome, odabrana slikovnica nužno mora odgovarati dječjim trenutnim i individualnim interesima, ali potrebama i fazi razvoja jer je osnovna svrha postojanja slikovnice upravo dijete (Bratić, 2020).

3. SLIKOVNICA KAO POTICAJ BOGAĆENJA GOVORNOG IZRAZA

Od ključne je važnosti da se djetetu ističe pismenost puno ranije od trenutka kada je samostalno krenulo čitati i pisati. Prvu pisanu riječ dijete uglavnom susreće prilikom igre, na igračkama ili njihovoj ambalaži, na svom ili tuđem odjevnom predmetu, na različitim natpisima ili reklamnim panoima, slikovnica se svakako može smatrati, ako ne prvim, onda zasigurno najbogatijim izvorom pisane riječi s kojim je dijete u doticaju od najranijih dana (Martinović, Stričević, 2011).

Upravo iz tog razloga ističem i u svom djelovanju i aktivnostima s djecom vrlo često ističe važnost primjene slikovnice, koja djetetu ne samo da osigurava bogat izvor riječi za korištenje u pisanju ili vokabularu, potiče i izražavanje emocija u različitim situacijama, primjerice nervoza, pospanost, sreća ili pak zabrinutost.

3.1. Prostorno i materijalno okruženje

Prostorno i materijalno okruženje u dječjim vrtićima, koje na najkvalitetniji način osigurava djetetu prve korake u pogledu čitanja i pisanja je svakako centar za početno čitanje i pisanje. To se mjesto opisuje kao kutak u kojem djeca mogu provoditi svoje vrijeme čitajući i listajući knjige, mogu nekome čitati ili pak slušati odgojitelja kako čita. Takav se prostor još naziva i prostor za opismenjavanje, a stvara se sa svrhom da omogući djeci iskazivanje vlastitih potreba i interesa. Svaki centar za početno čitanje i pisanje ili centar za opismenjavanje mora imati prostor na kojem djeca mogu pisati ili slušati, zbirku knjiga ili slikovnica te prostor za samostalnu izradu istih. Prostor koji se koristi za pisanje ili slušanje mora sadržavati različita pomagala za pisanje i kreativni izričaj, a prostor za slušanje mora biti adekvatno opremljen informatičkom opremom, slušalicama, audio pričama i sličnim. Zbirka knjiga i slikovnica svakako mora privlačiti djecu na korištenje i igru kako odabirom knjiga i slikovnica tako i ambijentom koji mora biti udoban, sa sofom ili

naslonjačima, mekanim tepihom i jastučićima na kojima djeca mogu boraviti prilikom korištenja istih. Zbirka mora biti prepuna različitih knjiga, prvenstveno onih jednostavnih kao što su slikovnice, pa sve do enciklopedija, a sve knjige moraju biti djeci nadohvat ruke kako bi se mogli svim raspoloživim samostalno i koristiti. Prostor za samostalnu izradu slikovnica mora svakako biti bolje opremljen potrepštinama poput papira, bušača papira i ljepila, spajalica i ostalog pribora koji može poslužiti prilikom izrade dječje knjige – slikovnice (Martinović, 2018).

Izrađivanje vlastite slikovnice osigurava djetetu kreativni izričaj, i likovni i govorni, ali i prepušta njegovoj mašti da odabere temu. Slikovnice koje dijete izrađuje mogu biti različitih vrsta i oblika i mogu sadržavati dijelove koji pomnije prikazuju djetetovu kuću, prijatelje ili obitelj. Ilustracije u vlastitoj slikovnici dijete može samostalno crtati ili pak koristiti fotografije koje će lijepiti i slično. Svako će dijete uživati u izradi vlastite slikovnice, posebice ako se radi o temi za koju pokazuje interes i na takav način produbiti će odnos sa svojim vršnjacima kojima će željeti čitati i pokazivati, ali i svojoj obitelji i odgojiteljima (Bratić, 2020). Osim toga, djetetu je potrebno i sugerirati dodatne teme, smjerove izrade ili dodatne priče koje može uključiti u vlastitu slikovnicu te na takav način potaknuti zanimanje za neka druga područja koja bi ga mogla zanimati, ovisno o dotadašnjim interesima.

3.2. Uloga slikovnice u početnom čitanju i pisanju

Iako se na slikovnicu gleda kao na najjednostavniji oblik materijala za čitanje, slikovnice zapravo mogu biti korištene i prije nego dijete nauči čitati i pisati i na takav način se razvija početni interes i ljubav djeteta prema knjigama. Kako bi mogle utjecati na određena područja dječjeg razvoja, sve slikovnice moraju zadovoljavati određene kriterije odnosno moraju ispunjavati svoje funkcije, a kojima se potiče razvoj govora i pisma. Značajan je broj dobrobiti koje dijete pritom ostvaruje a prvenstveno se odnose na sudjelovanje u različitim aktivnostima i interakciji s drugom

djecom i odraslim osobama, poticanje ekstrovertiranosti djeteta prema okruženju u kojemu živi i sudjeluje, poticanje otvorenosti djeteta prema stjecanju novih iskustava, razvoj dječje samostalnosti u mišljenju i razgovoru, poticanje radoznalosti, kreativnosti i maštovitosti kod djeteta, mogućnost identificiranja različitih kanala učenja od strane djeteta i njegovo djelovanje s drugom djecom, ali i odraslima te, u konačnici, identifikacija etičnosti, solidarnosti i tolerancije kod djeteta i stvaranje osjećaja prihvaćenosti (Antonović, 2011).

Slikovnica predstavlja vrlo kvalitetan poticaj za razvijanje emocija kod djeteta, a isto tako pozitivno utječe na pamćenje, koncentraciju, stvaranje novih spoznaja te razvoj govora i širenje vokabulara. Slikovnicu dijete može koristiti samostalno kroz igru, može je zajednički koristiti s drugom djecom, uz pomoć odgojitelja te prilikom izvođenja različitih aktivnosti u dječjem vrtiću ili okruženju. Jedan od načina za poticanje razvoja dječjeg govora je čitanje slikovnice u skupini djece na način da se ne pročita sami kraj slikovnice već se dječjoj mašti prepušta da završi započetu priču. Na takav će način djeca osmišljavati posljednji dio slikovnice, stvoriti nove ili obogatiti postojeće likove, te kreirati mjesta i radnju koja se prije nije pojavljivala u slikovnici te mogu odlučiti žele li u potpunosti promijeniti atmosferu, primjerice iz vesele u tužnu i obrnuto. Također, u početku se mogu koristiti i slikovnice koje ne sadrže tekst, nego isključivo ilustracije, ali se svaka ilustracija unutar slikovnice mora objasniti djetetu govorom. Na takav se način svakim novim čitanjem slikovnice ili njezinom uključenosti u različite aktivnosti može potaknuti djecu da stvore potpuno novu priču, dodatno obogate staru i na takav način mogu uvijek iznova oživjeti slikovnicu koja im se često čita ili se koristi u aktivnostima. Korištenje slikovnice na različite načine ili pak izrada potpuno nove slikovnice osigurati će djetetu da svoje govorne vještine učestalo koristi i dodatno obogaćuje usvajanjem novih riječi, novim načinima uporabe već naučenih riječi slušanjem i aktivnostima s drugom djecom i odgojiteljima koji s njima sudjeluju u provedbi aktivnosti, ali i da pokažu svoje do tada stečeno znanje, stečene spoznaje i širinu vlastitog vokabulara drugima. Ovime se, osim razvoja govora i vokabulara, te mišljenja, kreativnosti, mašte, pažnje i

koncentracije, razvijaju socijalne kompetencije i samopouzdanje djeteta (Bratić, 2020).

3.3. Poticanje aktivnosti kroz slikovnicu

Vrlo je važno istaknuti da postoji značajan broj načina na koji se dijete može služiti sa slikovnicom, ali isto tako i slikovnica koja se koristi u provođenju različitih aktivnosti te iste aktivnosti dodatno obogaćuje i približava djetetu. Također, prilikom aktivnosti u kojima se koristi slikovnica svako dijete treba aktivno sudjelovati i na takav način razvijati vlastiti govor, interes prema slikovnici i knjizi i čitanju općenito. Kako bi se mogao obogatiti dječji vokabular aktivnosti koje uključuju korištenje slikovnica trebaju biti proširene i s oponašanjem različitih zvukova iz okruženja, gestikulacijom, korištenjem mimike ili pak analizom detalja na stranicama slikovnice, posebice ilustrativnog dijela i njegovih sastavnica kao što su boje i oblici, veličine crteža i slično. Isto tako, u aktivnosti u kojima se koristi slikovnica potrebno je uključiti i elemente iz svakodnevnog života djeteta kako bi se isto educiralo i za samostalno izvođenje određenih aktivnosti te ga potaklo na gradnju samopouzdanja, samostalnosti i zainteresiranosti za vlastitu okolinu.

Nadalje, posebno je važno da se uključi i mogućnost postavljanja pitanja koji se tiču radnje slikovnice ili bilo kojeg drugog njezinog dijela, a da se prilikom čekanja na davanje odgovora razvija i strpljivost i mogućnost djeteta da se izražava na način koji je do tada savladalo. Pritom, sve dječje odgovore treba prihvatiti kao točne iz razloga što nije bitna ispravnost informacije koju je dijete pružilo već činjenica da dijete govori, izražava svoje stavove, da uči slušati drugu djecu kako odgovaraju na pitanja i na takav način dodatno bogate svoj vokabular. Ključno je da odgojitelj stvori atmosferu koja će djecu poticati na razgovor o slikovnici i njezinom sadržaju, ali i stvarima koje su im se svidjele baš kod te slikovnice, a sve u cilju poticanja dječje mašte koja će rezultirati novim dijelovima slikovnice, novim likovima pa čak i

ilustracijama koje će izraditi sama ili u društvu s drugom djecom. Svaki takav nastup i razgovor predstavlja novu priliku za proširenje dječjeg vokabulara zbog raznolikosti sudionika koji imaju različite stavove, govorno iskustvo i predstavljaju ih na sebi svojstven način. Ova vrsta aktivnosti čitanja, koja uključuje i razgovor o pročitanoj i sadrži sve složenije komponente i faze poznata je i kao poticajno čitanje. Kroz poticajno čitanje djeca aktivno sudjeluju u aktivnostima, a odgojitelj ima ulogu govornog uzora koji potiče, proširuje i pohvaljuje razvoj dječjeg govora, a samim time utječe i na stvaranje samostalnog govora i upotrebe složenijih oblika izražavanja (Posokhova, 2008).

3.4. Uloga odgojitelja

Odgojitelj je osoba koja svako dijete potiče u otkrivanju govora i njegovom razvoju, a jedan od alata kojim se koriste je i primjerena slikovnica. Osim što imaju zadaću upoznavanja djeteta sa slikovnicom, vjeruje se da su i posrednici u odnosu djeteta i slikovnice. S obzirom da slikovnica vrlo rano ulazi u dječji život svakom je djetetu potreban netko tko će ga voditi kroz proces upoznavanja i interpretacije njezina sadržaja. Postoje autori koji su kroz svoja istraživanja istaknuli i kako je slikovnica poseban oblik dječje igračke koja u potpunosti ispunjava svoju svrhu tek u trenutku kada odrasla osoba sjedi s djetetom i pripovijeda priču iz slikovnice i na takav način uvuče dijete u čarobni svijet slikovnica i čini da dijete na trenutak zaboravi na svoju okolinu. Osim toga, ističu i kako je slikovnica komunikacijska poveznica između odrasle osobe, roditelja ili odgojitelja, i djeteta i omogućava im stvaranje posebno bliskog odnosa. Iz ove tvrdnje proizlazi i činjenica da o osobi koja je posrednik između djeteta i slikovnice uvelike ovisi kasniji odnos djeteta prema čitanju. Također, razni autori ističu i kako je postupno uvođenje slikovnice u dječje okruženje nužno na način da ih djeca počnu samostalno izdvajati te da im pridodaju statuse igračke koje koriste jednako kao i bilo koju drugu igračku, uz svakodnevno listanje i gledanje.

Nametanje slikovnice kao igračke, može imati potpuno negativnu reakciju od strane djeteta (Bratić, 2020).

Suvremene slikovnice i djetetu i odgojitelju otvaraju znatno veći svijet koji je prepun različitih iskustava i tema koje mogu zajedno proučavati te stvarati zajednička iskustva. Aktivnosti koje povezuju odgojitelja i dijete, uz prisustvo kvalitetne komunikacije značajno utječu na djetetov razvoj socio-emocionalnih sposobnosti, ali i intelektualni i govorni razvoj djeteta. Stoga, ključno je da se u procesu u kojem zajedno sudjeluju odgojitelj i dijete koriste vrste slikovnica koje svojim oblikom, vrstom i funkcijama odgovaraju potrebi, uzrastu i interesu djeteta, a ne osobe koja istu odabire. Osim izgovorom i pisanom riječi, dijete svoj vokabular obogaćuje i slušajući, stoga bi odgojitelj koji interpretira slikovnicu trebao izbjegavati pasivno čitanje koje stvara nezainteresiranost kod djeteta, već je nužno stvoriti ugodnu, uzbudljivu i atmosferu privlačnu djetetu koje će se potom aktivno uključiti u slušanje i čitanje. Takvo pozitivno iskustvo potaknuti će dijete na ponavljanje i vlastitu interpretaciju onoga što čuje, na aktivno učenje novih riječi i da iste koristi u svakodnevnim aktivnostima (Šišnović, 2011).

4. IZRADA SLIKOVNICE U ODGOJNOJ SKUPINI

SLIKOVNICA

Praktična aktivnost u dječjem vrtiću „Bubamara“ u Kostreni

Ime i prezime studentice: Lea Bašić

Broj djece: 20

Skupina: Mješovita skupina

Rijeka, 2022.

1. CILJ PROVOĐENJA AKTIVNOSTI

Cilj provođenja aktivnosti je poticanje djece na likovno stvaralaštvo nakon odslušane priče te na razvoj kreativnosti i mašte.

2. VRSTE AKTIVNOSTI

Za jednim stolom sjediti će četvero djece, dva dječaka i dvije djevojčice, koje je na stolu dočekaao pribor za crtanje: papira te olovki u boji i flomastera. Prije ilustriranja, razgovarati ću djecom o temi prijateljstva, ljubavi prema životinjama i odnosu prema kućnim ljubimcima, strahu od životinja, načinima brige i o kućnim ljubimcima i divljim životinjama. Nakon razgovora, pročitati ću im priču „Malo krzveno čudo“ ©. Priča je inspirirana stvarnim događajem pronalaska mog psa, malenog maltezera, kojeg sam pronašla zajedno sa svojom sestrom koja ujedno predstavlja i glavni lik priče. Stoga se pretpostavljene aktivnosti mogu podijeliti:

a) SLUŠANJE PRIČE

„Malo krzveno čudo“ ©

b) RAZNOVRSNO IZRAŽAVANJE I STVARANJE

Likovno izražavanje olovkama u boji i flomasterima

Poticat ću djecu na suradnju, timski rad, međusobnu komunikaciju, pomoć, samostalnost.

Očekujem da će pronaći odgovarajući način izražavanja vlastitih misli i osjećaja kroz ponuđene tehnike.

3. MATERIJALNI I ORGANIZACIJSKI UVJETI RADA S OBZIROM NA IZABRANE AKTIVNOSTI

a) Slikovnica „Malo krzveno čudo“ ©

b) Izražavanje flomasterima i olovkama u boji

Likovna tehnika: olovka u boji

Likovno - tehnička sredstva: olovke u boji, papir

Likovno područje: crtanje

Elementi likovnog izraza: boja

Oblik rada: individualni

Likovna tehnika: flomaster

Likovno - tehnička sredstva: flomaster, papir

Likovno područje: crtanje

Elementi likovnog izraza: boja

Oblik rada: individualni

4. ARTIKULACIJA AKTIVNOSTI

a) S KOJIM POTICAJIMA ĆU SE KORISTITI?

Aktivnost ću započeti s čitanjem priče. Osmisliti ću priču koja se zove „Malo krzveno čudo“ ©. Sve aktivnosti s djecom odrađene su u jednom danu.

Nakon razgovora s djecom, u kojem ću ih motivirati da iznesu svoje spoznaje i iskustva na zadanu temu, upoznat ću ih planiranim aktivnostima, te ih potaknuti da

poslušaju ponuđenu priču. Moje uloge će biti uloge poticatelja, opskrbljivača i aktivnog promatrača.

Od djece očekujem da sudjeluju u razgovoru o ljubavi prema životinjama, prijateljstvu, strahu od životinja, brizi o životinjama i slično. Također očekujem da tijekom slušanja vizualiziraju djevojčicu i životinju koje su opisane pričom te da se nakon toga uključe i likovni izričaj svog doživljaja priče.

b) KOJE VRSTE POMOĆI PREDVIĐAM PRUŽITI DJECI TIJEKOM PROCESA AKTIVNOSTI?

Nakon što djeca odaberu motiv slikanja i prikaza svog doživljaja pomoći ću im u realizaciji iste. Ako bude potrebno, djecu koja se ne snalaze, nastojat ću uvesti u neku dodatnu aktivnost i dodatno ih motivirati na sudjelovanje.

c) ŠTO ĆU TIJEKOM AKTIVNOSTI VREDNOVATI KOD DJECE KAKO BI ZNALA DA SE KREĆEM PREMA POSTAVLJENOM CILJU?

Tijekom aktivnosti kod djece ću vrednovati njihov interes, samostalnost u radu, komunikaciju i timski rad. Osnovni pokazatelji da se krećem prema postavljenom cilju bit će mi veselo, toplo ozračje i radna atmosfera djece.

MALO KRZNENO ČUDO

Mentorica i urednica: Lea Bašić

Ilustracija: djeca skupine „Bubamare”, DV Zlatna Ribica, Kostrena

Primjer 3. Naslovna stranica

Naslovnu stranicu slikovnice izradila sam sama, uz inspiraciju zelene livade na kojoj se, u travi, mogu kriti različite životinjice koje mogu postati čovjekovi najbolji prijatelji.

UREDNIKA: Lea Bašić

SLIKOVNICA IZRAĐENA U: Dječjem
vrtiću Zlatna ribica
skupina „Bubamare”

U Rijeci, 2022.

Primjer 4. Impressum

Kroz impressum istaknuto je tko je autor slikovnice, gdje je slikovnica izrađena, te mjesto i vrijeme izrade slikovnice.

JEDNOM DAVNO,
DJEVOJČICA ANI ŠETALA JE ŠUMOM.
SUNCE JOJ JE GRIJALO OBRAZE,
KAD NEGDJE DALJE U ŠUMI UOČI DIKOBRAZE.

Primjer 5. Djevojčica (6 god. 1 mj.) Djevojčica u šetnji šumom, tehnika: flomaster, format A4, 2022., DV Kostrena, skupina "Bubamare". Fotografirala: Lea Bašić

Za prvu stranicu slikovnice tekst sam osmislila sama, dok je ilustracija nastala kao dječja percepcija igre u prirodu i na otvorenom. Tehnika izrade ovog crteža je flomaster. Vidljivo je kako je šestogodišnja djevojčica konture elemenata crta tamnijom bojom (crna), a potom ispunjava konturu svijetlim bojama (žuta i narančasta)

STADE SA STRANE,
KRAJ JEDNE STARE BUKOVE KLADE
KAD UOČI U KLUPKU TRAVE
MALO KRZNENO ČUDO ČIJE SE OČI SJAJE.

Primjer 6. Crtež lijevo: Djevojčica (6 god., 3 mj.), Djevojčica traži prijatelja, tehnika: flomaster. Crtež desno: Dječak (6 god) Psić u travi, tehnika: olovka u boji, format A4, 2022., DV Kostrena, skupina "Bubamare". Fotografirala: Lea Bašić

Tekst za drugu stranicu slikovnice također sam sama osmislila, dok su ilustracije izradili dječak i djevojčica. Djevojčica je nacrtala sebe u šetnji prirodom u proljeće kada su livade bogate zelenom travom i cvijećem. Tehnika crtanja je flomaster, te je djevojčica za konture koristila crni flomaster, a željene je oblike ispunjavala vedrim bojama (plavom i ružičastom). Dječak je nacrtao svog malog psa za kojega je jako

vezan i o kojemu svakodnevno brine zajedno sa svojim roditeljima, korištenjem olovki u boji.

ŠTO TE MUČI, ŠTO JE POŠLO NAOPAKO,
MENI MOŽEŠ REĆI SVAKAKO!
KAD SMO TUŽNI, TREBAMO SVOJE OSJEĆAJE IZREĆI,
PRIJATELJI SU TU DA IM SE MOŽEMO POTUŽITI,
ZATO SE MOŽEMO TI I JA DRUŽITI – REČE ANI.

Primjer 7. Djevojčica (6 god.) Prijateljstvo, tehnika: olovka u boji, format A4, 2022., DV Kostrena, skupina "Bubamare". Fotografirala: Lea Bašić

Tekst je prikazan u obliku rime, kako bi djeci bolje privukao pažnju, dok je ilustraciju nacrtala djevojčica koja je naglasila kao se crtež zove „Prijateljstvo“. Korištena

tehnika su olovke u boji, djevojčica je svoj doživljaj prijateljstva iskazala korištenjem tek dvije boje.

TO ZVUČI KRASNO, PRIJATELJ MI STVARNO TREBA
I OBEĆAJEM I JA ĆU TEBE UVIJEK SASLUŠATI,
JER ZNAM DA PRIJATELJI NE PADAJU S NEBA – REČE KRZNENI
PRIJATELJ.

Primjer 8. Dječak (6 god.) Psić u travi, tehnika: olovka u boji, format A4, 2022., DV Kostrena, skupina "Bubamare". Fotografirala: Lea Bašić

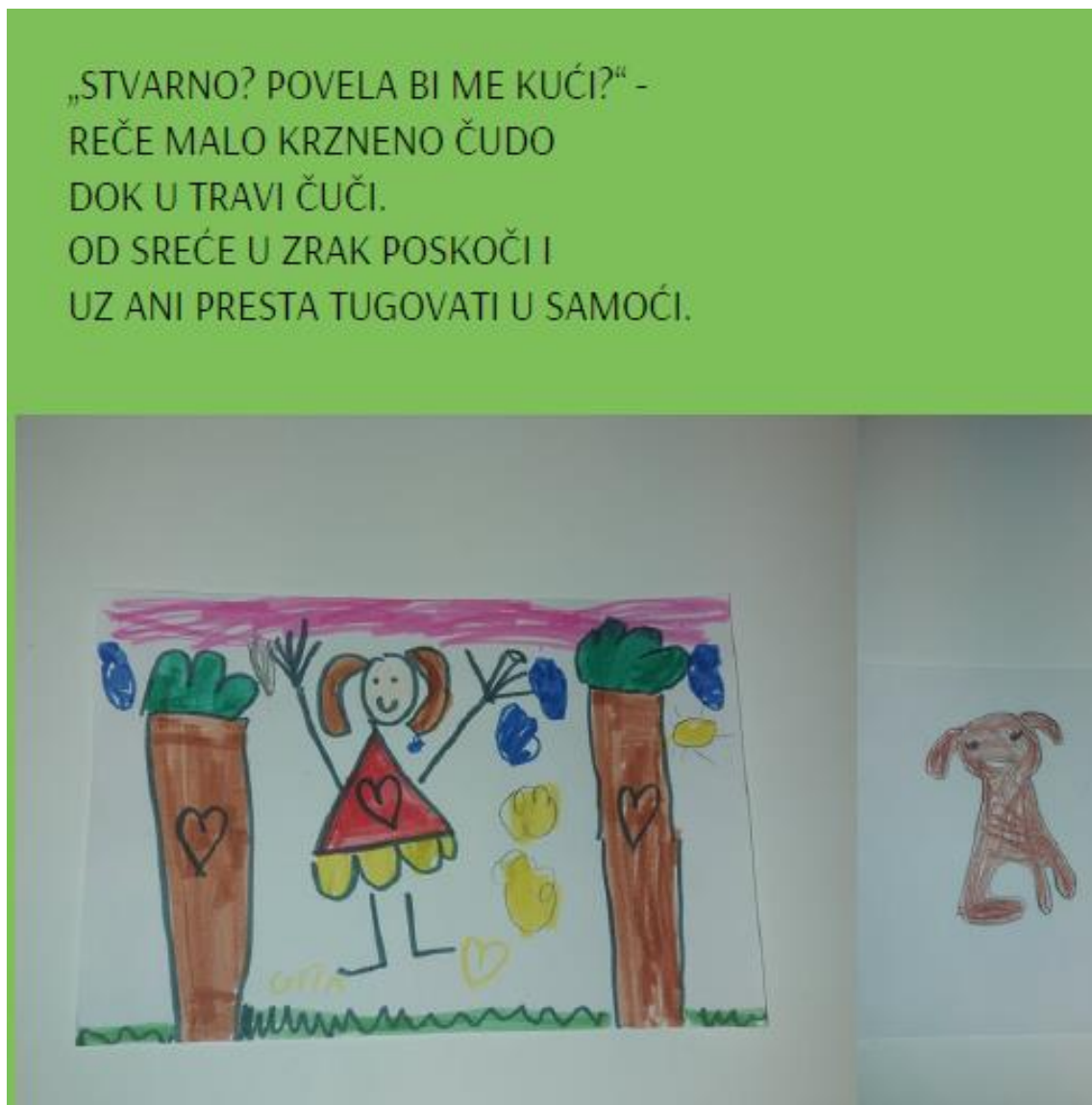
Ilustraciju ove stranice predstavlja crtež šestogodišnjeg dječaka koji je prikazao svog psa o kojemu je mnogo govorio za vrijeme crtanja. Korištena tehnika je olovka u boji.

JADNO MALO KRZNENO ČUDO,
TAKO MI JE ŽAO ŠTO SI SAM,
PA TO JE SULUDO.
SA MNOM ĆEŠ KUĆI POĆI
I VIŠE NEĆEŠ TUGOVATI U SAMOĆI.
NI JA PRIJATELJA NEMAM,
MOŽDA BI MOGLI BITI PRIJATELJI.

Primjer 9. Djevojčica (6 god., 6 mj.) Najbolji prijatelji, tehnika: olovka u boji, format A4, 2022., DV Kostrena, skupina "Bubamare". Fotografirala: Lea Bašić

Peta stranica slikovnice crtež je šest i pol godišnjeg dječaka koji je prikazao početak prijateljstva djevojčice i psa. Prema njegovim riječima pas je veći od djevojčice iz razloga što je narastao od sreće što je spašen i ima novu prijateljicu Ani. Korištena tehnika je olovka u boji.

Primjer 10. Crtež lijevo: Djevojčica (6 god., 2 mj.) Sreća, tehnika: flomaster. Crtež desno: Djevojčica (6 god, 6 mj.) Sretan pas, tehnika: olovka u boji, format A4, 2022., DV Kostrena, skupina "Bubamare". Fotografirala: Lea Bašić

Posljednju stranicu slikovnice djeca u skupini koja je ilustrirala slikovnicu nazvala su „Sreća“. Prvi crtež nacrtala je djevojčica koja je prikazala sebe u trenutku kada se veseli nekom događaju i novom prijatelju, dok je drugi crtež nacrtala druga djevojčica i nazvala ga "Sretan pas" a prikazuje psa koji voli svoju novu prijateljicu koja će se o njemu brinuti.

Djeca su na ovaj zadatak u kojemu su morali podijeliti svoje mišljenje o kućnim ljubimcima i prijateljstvu, slušati novu priču te osmisliti crteže za istu, reagirala oduševljenjem. Prihvatila su proces stvaranja kao igru ali i kao edukaciju i pružanje potpore jedni drugima, posebice kada je bila riječ o strahu od životinja. Osim toga, moguće je istaknuti kako u slučajevima da se rade crteži s djecom i to prema principu odabira jedne od ponuđenih tehnika, kao rezultat se dobije šarolika slikovnica, u kojoj ne postoji jedinstvo tehnika.

Također, prilikom provođenja aktivnosti, sva su djeca sudjelovala u svim aktivnostima istovremeno, uz stalni nadzor i pomnu pripremu aktivnosti koja se odvijala prije samog početka istih. Također, u ovom slučaju nedostatak organizacije centara aktivnosti unutar kojih bi djeca mogla odabirati aktivnosti uzrokovan je nedostatkom prostora za organizacijsku pripremu i provedbu aktivnosti.

5. ZAKLJUČAK

Slikovnica, iako se smatra najjednostavnijim oblikom knjige, igra značajnu ulogu u svakoj fazi razvoju djeteta. Osim što potiče razvoj govora, likovnog izražaja i kreativnosti svakog djeteta, utječe i na kasniju ljubav djeteta i interes prema knjigama i čitanju.

Svaka slikovnica mora imati svoj oblik i ispunjavati određene funkcije kako bi mogla educirati dijete, privući njegovu pozornost i zadržati je u putovanju kroz svijet stvoren maštom pisca i ilustratora. Čarobni put mašte koji je stvoren mora uvući i dijete koje na takav način razvija svoje kognitivne, govorne i sve druge sposobnosti, ali uči strpljenju, povjerenju, komunikaciji i izražavanju vlastitog mišljenja i stavova, te obrani i prezentaciji istih u okruženju.

Nužno je, također, i da se u čitanje slikovnica, igru sa slikovnicama i aktivnosti s istima uključe i roditelji i odgojitelji, kako bi slikovnica u potpunosti ispunila svrhu svog postojanja i stvorila pozitivno iskustvo kod djeteta, potakla ga na igru i korištenje slikovnica, a kasnije i knjiga, tijekom cijelog njegovog života.

POPIS LITERATURE

Knjige

Majhut, B., Batinić, Š. (2017.) *Hrvatska slikovnica do 1945.* Zagreb: Hrvatski školski muzej

Posokhova, I. (2008.) *Razvoj govora i prevencija govornih poremećaja u djece.* Lekenik: Ostvarenje d.o.o.

Zalar, D., Boštjančić, M., Schlosser, V. (2008). *Slikovnica i dijete: kritička i metodička bilježnica 1.* Zagreb: Golden marketing - Tehnička knjiga.

Znanstveni i stručni članci

Antonović, D. (2011.) Čitanje u krilu. Dijete, vrtić, obitelj, *Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima* [Online] Vol. 17, Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/183411>

Bratić, M. (2020.) Slikovnica - poticaj za bogaćenje govornog izraza u dječjem vrtiću, Split: Sveučilište u Splitu

Delzotto, L. (2015.) *Tkana Slikovnica*, Pula: Veleučilište Jurja Dobrile u Puli

Martinović, I., Stričević, I. (2011) Slikovnica: prvi strukturirani čitateljski materijal namijenjen djetetu, *Libellarium* [Online] Vol. IV,. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/92392>

Martinović, I. (2018.) Slikovnica kao poticajni materijal za leksički razvoj djece u trećoj godini života. (Doktorska disertacija), Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera

Šišnović, I. (2011.) Odgojno-obrazovna vrijednost slikovnice. *Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima* [Online] Vol. 17, Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/124183>

Vonta, T. i Balič, F. (2011). Upoznavanje djece sa slikovnicama i knjigama. *Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima* [Online] Vol. 17, Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/183379>

POPIS ILUSTRACIJA

Primjer 1. Olovna ploča korištena u starom Egiptu	6
Primjer 2. Voštana ploča korištena u starom Rimu	6
Primjer 3. Naslovna stranica	25
Primjer 4. Impressum	26
Primjer 5. Djevojčica (6 god. 1 mj.) Djevojčica u šetnji šumom, tehnika: flomaster, format A4, 2022., DV Kostrena, skupina "Bubamare". Fotografirala: Lea Bašić.....	27
Primjer 6. Crtež lijevo: Djevojčica (6 god., 3 mj.), Djevojčica traži prijatelja, tehnika: flomaster. Crtež desno: Dječak (6 god) Psić u travi, tehnika: olovka u boji, format A4, 2022., DV Kostrena, skupina "Bubamare". Fotografirala: Lea Bašić.....	28
Primjer 7. Djevojčica (6 god.) Prijateljstvo, tehnika: olovka u boji, format A4, 2022., DV Kostrena, skupina "Bubamare". Fotografirala: Lea Bašić.....	29
Primjer 8. Dječak (6 god.) Psić u travi, tehnika: olovka u boji, format A4, 2022., DV Kostrena, skupina "Bubamare". Fotografirala: Lea Bašić	30
Primjer 9. Djevojčica (6 god., 6 mj.) Najbolji prijatelji, tehnika: olovka u boji, format A4, 2022., DV Kostrena, skupina "Bubamare". Fotografirala: Lea Bašić	31
Primjer 10. Crtež lijevo: Djevojčica (6 god., 2 mj.) Sreća, tehnika: flomaster. Crtež desno: Djevojčica (6 god, 6 mj.) Sretan pas, tehnika: olovka u boji, format A4, 2022., DV Kostrena, skupina "Bubamare". Fotografirala: Lea Bašić.....	32

SAŽETAK

Slikovnica je prva knjiga svakog djeteta. Dolazi u mnogo vrsta i oblika, ali samo s jednom osnovnom svrhom: educirati i zabaviti dijete ili odraslu osobu koja ju čita. Nužno je da se kod svakog djeteta odredi primjerena slikovnica njegovom uzrastu i stupnju razvoja te na takav način uvede u svakodnevnu igru i aktivnosti, kako bi se pozitivno utjecalo na daljnji razvoj, posebice govora, obogaćivanje vokabulara, ali i potakao interes i ljubav prema knjigama u kasnijoj dobi. Svrha rada je prikazati općeniti pojam slikovnice i osnovne pojmove koji se uz isti vežu, ali i prikazati izradu slikovnice u Dječjem vrtiću Zlatna ribica Kostrena, u predškolskoj grupi Bubamare pod nazivom „Malo krzveno čudo“ ©.

Ključne riječi: Slikovnica, funkcije slikovnice, vrste slikovnice, odgojitelj

SUMMARY

The picture book is every child's first book. It comes in many types and shapes, but with only one basic purpose: to educate and entertain the child or adult who reads it. It is necessary to determine the appropriate picture book for each child and his or her stage of development and thus introduce him or her into daily play and activities, in order to positively influence further development, especially speech, vocabulary enrichment, but also encourage interest and love for books in their later age. The purpose of this paper is to present the general concept of the picture book and the basic concepts that are related to it, but also to show the making of the picture book in the kindergarten Zlatna ribica in Kostrena, in the preschool group Bubamare, called "Little Fur Miracle" ©.

Keywords: Picture book, picture book functions, picture book types, educator